

САНКЦІЙНИЙ ЧАС: ЯК НЕ ВТРАТИТИ АКТИВИ ТА РЕПУТАЦІЮ

Іванів Андрій

Адвокат, радник EQUITY, Голова Комітету з захисту активів та прав інвесторів

Санкційна політика стала потужним інструментом впливу на бізнес, здатним паралізувати фінансові операції, заблокувати активи та фактично поставити під загрозу існування компанії. Особливо це стосується підприємців, які працюють на міжнародних ринках або співпрацюють із іноземними партнерами. Хоча, реалії такі, що навіть порівняно невеликий бізнес може потрапити під руку санкційного впливу.

Однак негативних наслідків можна уникнути, якщо заздалегідь розробити ефективну стратегію захисту активів і забезпечити юридичну чистоту угод. Перевірка контрагентів, дотримання комплаєнс-процедур і своєчасне реагування на санкційні ризики – ключові елементи безпеки бізнесу.

На кого можуть «впасти» санкції?

Фактично санкції можуть бути застосовані як щодо резидентів України, юридичних осіб, які перебувають під їх контролем, так і до нерезидентів, в першу чергу осіб, пов'язаних з агресором. Не потрібно перебувати в ілюзії, що якщо ваш

контрагент не має паспорта рф, то ваш бізнес поза зоною ризику впливу санкцій (приклад цьому – останні «резонансні» оновлення санкційного списку).

Наглядно це демонструють актуальні дані про кількість застосованих санкцій – більше 17 тис. Географія резидентства та пов'язаності також широка – більше 50 країн, хоча близько 90% – суб'єкти рф (близько 14 тис), 9% – резиденти нашої держави (близько 2 тис.).

Підстави для застосування санкцій також досить широкі. Закон визначає їх як дії, що загрожують національній безпеці, суверенітету, правам громадян або економічному розвитку країни. Водночас оцінка цих критеріїв залежить від органів, які формують санкційні списки для РНБО та Президента. З вже відпрацьованої практики EQUITY, знаємо, що рішення приймається як правило за аналітичними матеріалами (рапорти, довідки) СБУ та інших дотичних органів.

Передбачаємо, що з огляду на цілі та динаміку намагань рф обходити санкції, підстави застосування санкцій та коло тих, на кого вони попадатимуть, будуть ще більш розширені – і законодавчо, і політично. Про цю динаміку свідчить і законопроектна робота щодо «криміналізації» порушень санкційного законодавства та «пособництва» в його обході (законопроект № 12406).

Про що «санкційне» блокування?

Закон України «Про санкції» детально визначає різні види санкцій. Цей перелік був суттєво розширений з моменту повномасштабного вторгнення, в основному повним блокуванням активів, в тому числі з метою подальшого стягнення їх в дохід держави від юридичних та фізичних осіб. Але, закон передбачає і ряд більш м'якших, але доволі ефективних санкцій на осіб, пов'язаних з агресором. Однак, поширення санкцій на добросовісний бізнес, який не забезпечив захист себе через коректний комплаєнс та потрапив в зону впливу санкцій, може бути фатальним. Такий бізнес може очікувати:

- блокування операцій з цінними паперами,
- зупинення дії дозволів та ліцензій,
- заборона участі у тендерах, закупівлях,

- заборона набуття у власність активів, концентрації, тощо.

Банки та інші фінансові установи зобов'язані звітувати про зупинені операції та про контрагентів таких фінансових операцій. Санкційна реакція банку в більшості займає до тижня часу. На основі цих даних, фінансовими установами може бути прийняте рішення про припинення ділових відносин з бізнесом.

Попри це, слід пам'ятати, що фінансові операції з особами, які можуть бути пов'язаними з агресором можуть підпадати під п.4 ст. 111-1 Кримінального кодексу України, як один видів колабораційної діяльності, що також тягне за собою відповідні наслідки, як мінімум пов'язані з обшуками, допитами, арештами майна.

Як захистити свій бізнес та активи від пов'язаності з санкційними ризиками?

Відповідь проста, процес складний.

1. Запровадити/використовувати санкційний комплаєнс.

Це означає, що коли ви плануєте (1) отримати послугу чи товар, (2) придбати компанію чи будь-який інший актив, (3) здійснити фінансову операцію, вам потрібно належним чином перевірити контрагента.

2. Зробити глибокий аналіз корпоративної структури контрагента, його історії та походження майна.

На практиці для того, щоб повністю виключити ризик контакту з підсанкційною особою, або особою, яка може такою стати.

3. Перевірити за допомогою сервісів Youcontrol прямий зв'язок з санкційними списками.

Радимо здійснити перевірку в 3 рівні:

(1) чи не включені в списки особи, які є засновниками, менеджерами контрагента,

(2) чи не включені в списки особи, які були засновниками, менеджерами контрагента протягом останніх 3 років;

(3) чи не придбано актив(и) у особи, яка включена в списки.

4. Перевірити у Державному реєстру санкцій.

5. Перевірити осіб на предмет застосування міжнародних санкцій, наприклад через сервіс «War-sanctions» (<https://war-sanctions.gur.gov.ua/>).

Це алгоритм базового комплаєнсу, який доз-

волить в більшості випадків, виключити ризик контакту вашого активу та бізнесу з санкційними особами та вберегти себе від супутніх наслідків такого контакту.

Залежно від виявлення певних ознак, потрібно приймати рішення - чи варто виступати контрагентом та брати на себе ризики, чи ні. В будь-якому випадку необхідно передбачати в структурі угод «санкційні» гарантії про відсутність будь-якого зв'язку з санкційними особами.

Якщо ви плануєте придбати доволі серйозний актив, або заходити в довготривалу співпрацю з певним контрагентом ми рекомендуємо ще більш поглиблювати санкційний комплаєнс.

1. Перевірити контрагента на предмет рівня вірогідності накладення санкцій в майбутньому чи просто пов'язаності з агресором.

2. Перевірити, чи нема (не було) в потенційних контрагентів чи пов'язаних з ними осіб активів на території агресора, на окупованій території (особливо днр та лнр), чи не здійснено перереєстрацію таких активів за законодавством країни-агресора тощо.

Зрозуміло, що правоохоронні органи та і суб'єкти «санкційної політики» ще знаходяться в процесі пошуку та ідентифікації всіх суб'єктів, які можуть потрапляти під санкції. **Здійснювати постійний моніторинг як суб'єктного складу санкційних списків, так і самого санкційного законодавства.**

Повторимось, що роль санкційного комплаєнсу зростатиме все більше, оскільки санкційна політика розширюється - і законодавчо, і політично.

У час глобальних викликів санкційний комплаєнс - це не формальність, а щит, який захищає бізнес від втрат і репутаційних ударів. Перевіряйте, аналізуйте та дійте на випередження - адже у світі санкцій виживають не найсильніші, а найпильніші.